

(א) [שבת כ. ו"ג,] (ב) מנחות
(ג) [מנחות שם ב"מ מ:],
(ד) קדושין מז: ב"מ נו:
מנחות סט. עז., (ה) [בקהושין
א"תא רבה,] (ו) [ב"מ מ:
מנחות עז.,] (ז) [מנחות שם
בכורות ה.],

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה והשקל וכו'
כפלים של חול אלא איירי
בשקלים שהיו קודם:

מוסף רש"י

וְהָיָה חוֹמֵשׁ בִּזְיָה וְאִשְׁתָּהּ לֵאלֹהֵי עֵדִי
 מִיְּמֵינוּ רִיבֵעָה אֲלֵהָ חוֹמֵשׁ וְהָיָה
 פְּרִינָהּ לְקָנוֹן חָזִי מוֹמֵן וְעוֹכֵל לֹא
 נַעֲבִיד לְדָוִן לְטַעַם אִשְׁנֵי בְּרִיבֵעָה
 כִּי־שׁ לְטַעַם חוֹמֵשׁאֵל הֵיךְ לֹא
 הָיָה לְדָוִינָה נָמִי מֵרַקֵּב חָזִי הֵפִין
 הֵייוֹ חָזִי מֵרַקֵּב שְׁלִישִׁים הֵפִין.
 לְדָוִינָה מֵפֶרֶשׁ לֵמַח הַתַּנּוּן:
 בְּרִעִיִּים הֵפִין הֵייוֹ שְׁלֹשָׁה לְוִיגֵן וְהָיָה
 לֵאלֹהֵי עֵדִי נָמִי חָזִי בְּרִעִיִּים הֵפִין
 לְדָוִינָה לֹא וּמֵחֲמָה מֵשׁוֹם לְדָחִי לְמִיטְעִי
 בְּחָזִי קֵץ דִּבְשׁ לְדָוִינָה ז' לְוִיגֵן וְאִמְרֵי
 לְקָנוֹן בְּרִיבֵעָה טַעַם אִשְׁנֵי וְלֹא
 הֵייוֹ נָמִי רֹבֵעַ הֵקֵץ דְּלַעֲלֵי [פס:] וְחָזִי
 לֹא לְדָוִינָה מוֹמֵן דִּבְשׁ בְּרִעִיִּים
 הֵייוֹ חָזִי מוֹמֵן לְדָוִינָה לֵאלֹהֵי [שס] בִּזְיָה
 וּמֵחֲמָה וְשׁוּמִינִים הֵייוֹ חָזִי בִּזְיָה
 וְרִעִיִּים בִּזְיָה אֲבָל יֵשׁ אֵין דְּרָכּוֹ לְמַדּוּד
 כְּלִי קֶטֶן כֹּל כֵּךְ אֲלֵהָ נִמְכָּר בְּאוֹמֵד
 ז' בְּמִשְׁקָל אֵם דְּבַר יֵקָר הָאֵל וְחָזִי
 שְׁמִינִים גְּרָסִינִי בְּחֻסְפָּתָה [פס"ה]. וְחָזִי
 קֹרֶסֶת הַנּוֹכַח בְּהַרְבֵּה מִקּוֹמּוֹ מ' סָאָה
 חֻסְרָא קוֹרִיטוּב שֶׁפֶלֶס לְמִכּוּר מִקּוֹרִטוּב י"ן
 בַּפ"ב לְחֻלּוּלִין (דף טו.) וְבַפ"ק לְמִנְחָה
 (דף א.) וְלִיעֲבִיד נָמִי קִבְּיִים לְלִיְהוִי

שלישית הסאה כי היכי דמקון שלישית
במקדש. דהוא שלשה קצין וגדול של
בבזיים מחמת מרקב: דהאלי מרקב. ד
מוקדיים שליש אלא רביעי ואחמי למיטעו
האלי וסומן ועוכלא דאלי ניעידי. דהאלי ר'
אס חומש הרפרישית לעיל וכ"ס דלחא
שמתקן קטנותיו יודעין דבר לשער כי
רביעיים הדין. פחותה משלישית ההיא
דהו במקדש. דלחמין לעיל (דף פו:)
אין מוסיפין על המדות ור'. אס באו
מדות הראשונות דלא יתי למיטעי אי
בגון חנוני הקונה יין ויפירות מהו
לקח בשעת הגורון ועבשיו הויקי ר'
הרעא. שמביאים תבואה לכאן כשימור
משום האי טעמא גופיה: אלא. להכי
אלא שמו: ליהוי ציוול מקח. אס כ'
שנביאין תבואה לכאן רגיליש ליתא ה'
שנמאנה שמו דר' קצין י' דבני ה'
משמות וצטל המקח: והאמר רבא ר'
בבא דאפילו פחות מבני אונאה דלא
נמי חוזרין אלא משום דפחות מבני
דלא לרצא לית ליה חזרה דבני
בפחות משמות הוי מחילה וציוותא מש'
כי אס שמו והוא לל דיע ומכר
כלום אכל אס הוסיפו יומת משמות
יפסיד מקחן שלו כלום אכל לריות
ואינו מרווח. והכי הו להו למימר
דלמר מוסיפין שמו והלכך מותר
מוסיפין משום פסידא דחגרה שזהה
מן ה' דבני: עשרים קלים חמש
מקומות והמנה מחשבה עשר סלעים

לשון נקבה היינו שמינית
ית ושמינית חבל הכא גבי
ג' צינים וחצי תומן צינה
קב כלומר אחד מה' בלוג

מזורלא ורמה היא

ועוכלא וכמה היא עוכלא אחד מחמשה
ברביע יבבמדת הלח הוא עושה הין וחצי
הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי
לוג ורביעית ושמינית ואחד משמונה
בשמינית והו קורטוב ולעביד נמי קביים
דאחי לאיחלופי בתרקב אלמא טעו אינשי
תילתא אי הכי קב נמי לא לעביד דאתי
לאיחלופי בחצי תרקב אלא קביים היינו
טעמא דלא עביד דאתי לאיחלופי בחצי
תרקב אלמא טעי אינשי ריבעא אי הכי חצי
תומן ועוכלא לא לעביד אמר רב פפא מדות
קטנות בקיאי בהו אינשי שלישית ההין
רביעית ההין לא לעביד כיון דהוו במקדש
לא גזרו בהו רבנן במקדש נמי ליגזור ^בכהנים
וזריזין הן: ^אאמר שמואל דאין מוסיפין על
המדות יותר משתות ולא על המטבע יתר
משתות ^אההמשכר אל ישתכר יותר משתות
אין מוסיפין על המדות יותר משתות מ"ט
אילימא משום אפקעי תרעא שתות נמי לא
[אלא משום אונאה דלא ליהוי ביטול מקח
^אהואמר ^ברבא וכל דבר שבמדה ושבמשקל
ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר אלא
דלא ליהוי פסידא לתגרא פסידא הוא דלא
ליהוי ליה רווחא לא בעי ^אזבן וזבין תגרא
איכרי ^אאלא אמר רב חסדא שמואל קרא
אשכח ודרש יהושקל עשרים גרה עשרים
שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה
וחמשה שקל המנה יהיה לכם

בפירוש יחזקאל דמנא דכסא קודם משמע שרונה לומר כ ליה למינקט מנה של קודם משקלות באותה שעה הי משולם אומר דכסא קרא ט"ו ב' יאר כ' ב'שא כ"ט וט שמתבררין ישראל בנתינת רביע אחי ומשני אחי לאחלופי מקציים וימדוד לו מוכר וינו קב וחצי ואינו פחות נראה בעיני דה"ג אי הכי ו' אינו קבול אפי' רביע כי מיטעני: **גדול צה אינשי.** מחזיק ולא אחי לרמות: **רביע אחי למיטעי: דיון**

מות היו צה"ן עד כאן לפר עד כאן לזלל עד כאן
העיר להוסיף על כל המדות צ"ן גדולות צ"ן קטנות ל
גדילין כי אם שמות יותר שמי שהחזיק ה' צ"ס יחזיק ע
הרבה יחד כדי למכור מעט מעט אל ישכר יותר
אפילו כפליים כפי שהשער הולך. נתקנת חכמים הי
שהוסיפו המלות ויקרו ומשנענע היוקר מוקירין ויתר
מוסיפין יותר משמות משום לדלות מכר דהו עכשו
יתר על שמות ולא נכון לעשות תקנה שיצטלו על
צ"ן צה" [דנין] וכשהוסיפו המדות שמות והן לא ידעו
חזיר לו פשוט והיה המכר קיים אבל אם הוסיפו על
ואפילו אם יוסיפו על המדות פחות משמות יליו
פחות משמות דהו מחילה בצפץ הגמכר בלמוד הכא
אחא עו מחילה לגמרי לא מתכיר רצא אלא לאפוקי
טפי מן המאנה דפסק רצא בצפרק הוזה (צ"מ דף ג.)
שניהן חורין: דלא יליו פסידא לתגרא. שצא מעיר אח
ו שהיה רגיל עד עכשו לא איכר כי אם שמות ש
ת ליה פסידא מקרן שלו: ומתמה גמרא פסידא הוא
לא חשו חכמים אם לא ירוח: וכן וצ"ן תגרא א
דמיס כי שיקרא תגר להרוחא וכן חושש א' ודאי
מוסיפין על המדות שמות כי אם פחות משמות כ
וסיף שמות דלא חייס קרא אחגר אם יטעה בתוספ
לא התיר הכתוב [כן נראה הטעם בעיני]: השקל.
עשרים שקלים עשרה וחמשה שקל שלש חצובות הללו
עשרים סלעים ויש חמשה ועשרים לכך נאמר שלש

במקדש נמי צוור. אע"פ שהיו צריכן למדוד שלישיית ההין
לאל ורביעיית לכבש יכולין היו למדוד בלוגין לחאי
ההין ששה לוגין לשלישיית ההין ארבעה לוגין לרביעיית שלשה לוגין:
והשקל עשרים גרה. תימנה והא כ"ד גרה היו דגרה היו מעה

כמרגומו עשרים גרה עשרין מעין
(שמות ל) ואמר^א (דקדוש יא: יג) דסלע
ד' דינרים ושם מעה כסף דינר הוי
כ"ד^א ואומר ר"ת דזימית חכמים הוסיפו
שמות על הסלע דמעיקרא לא היה
רק עשרים גרה והוסיפו עליו ד' גרה^ב
ולר"י נראה דיוחזקאל הוסיף ד' גרה
על הסלע ולעולם המנה של חול כ"ה
סלעים ושל קודש ג' אלא שנחמלה
היה השקל עשרים והוסיף עליו ד'
גרה וה"ק קרא והשקל שהיה תחלה
עשרים גרה ומאותם שקלים יהיה
לכס המנה עשרים שקלים חמשה
ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל
והיינו ששים שקלים צין הכל ולא
איידי בשקלים שניתוספו כפלים של
לא היה המנה אלא חמשים כפלים של
חול (ה) כשקלים שהיו קודם שהוסיף
והוא דנקט קרא חשבונו זה ולא רצה
לכלול ששים שקלים יחד ואומר ר"ת
לפי שהיה להן משקלות אחת שלש
מנה של קודש ואחת מנה של הדיוט
ואחת של רביע מנה של קודש כמו
שתרסם יונתן וסלעים עשרין מעין
תלמות מניא עשרים סלעים מנא
דכספא כ"ה סלעים רביעית מניא ט"ו
סלעין כולוהו שיעין מנא רבא דקדשא
יהא לכוון ולפי"י קשיא לזין התרגום
משמע דבזבדו שאם יפרש תלמות
מניא דהשתא הוי עשרים סלעים
שמקודם אל"כ כמו כן יפרש מנא
דכספא של חול של עכשיו הוי עשרים
וחמש סלעים של קודם לכן וזה אינו
דהוי שלשים של קודם לכן ורש"י פי'

בצפירות יחזקאל דמנא דכספא כ"ה סלעים מיירי צננה של חול שהיה יקודם משמע שרופא לומר כפי ר"י שנשתנה מנה של חול וקשיא דלמה ליה ליה למינקט מנה של קודם כיון ששינו אותו דאם לא היו אותו שלשה משחקות באותה שעה היה לו לכלול ששים שקלים יחד והר"ר מממשלם אומר דנקט קרא חשבון זה כנגד ברכת כהנים ציצתך יס יט"ו ב"ר כ' בישא כ"ה ושמן במדרש הוא כך ויש ליתן טעם שלפי שמצברין ישראל צנייתם שקלים עשה יחזקאל חשבון זה בצוקלים:

עד כאן לאיל עד כאן לכבש דהיינו חלי ושלשית ורביעית ההין:
 בין גדולות בין קטנות לפי חשבון אחד מכור עד רביעית ולשכר
 שהחזיק ה' בליים יחזיק עתה ו'. וטעמא מפרש לקמיה: **והמשכר.**
 ו מעט אל ישתכר יותר משמות [וכגון שלא הוקר השער אבל אם
 הולך. וטקנת חכמים היא זו שלא ישכר יותר]: **משום אפסויה**
 בכנס היוקר מוקיפין יותר מכדי תוספת: **שמות לא ליעשה.**
 דאותו מכר דהוי עכשיו אונאה אין שניהם חוזרין כשאין מוסיפין
 עשות תקנה שיצטלו על ידה המכירות והיכי דמי כגון החמרים
 ומדות שמות וכן לא ידעו יתנו כמו כן ה' קצין בה' דייק וממלא
 קיים אבל אם הוסיפו על החמשה קצין קצ וחצי הרי נתאנה יותר
 וזו פחות משמות ליהוי ביטול מקח: **כל דבר שצמדה.** שהטעה
 בחפץ הנמכר בצומד הכא חוזר ומיהו דטעות גמור הוא ושיניה
 אין רצא אללא לאפוקי ממחילה ומיהו מקח טעות הוא לחזור שניה
 ו בפרק הזהב (ב"מ דף כ.) הלכתא שמות קנה ומחזיר אונאה אבל
 דלא לתגרא. שצא מעיר אחרת ואמרין דמשכר שמות ובשלא הוסיפו
 איבד כי אם שמות שסיה לו להריח ולא הפסיד מקקן שלו
 מתמה גמרא פסידא הוא דלא ליהוי ליה. כלומר וכלי שכו דלא
 ירויה: **וזן וזין תגרא איקרי.** בתמיה. גדלה הוא ויכי לכך קנה
 יריח אינו חושש ה' ואולי אין לך פסידא משום מוה טעוריה ואוכל
 כי אם שמות משמות כדי שיריח התגר פורמא: **קרא אשכח.**
 אתגר אם יטעה בתוספת ולא ירויה ומיהו יותר משמות אין
 הטעם בעינין: **השקל. סלע: עשרים גרה.** מעות קטנות שיש
 שקל שלש חשבוניות הללו צידד המנה יהיה לכם ויש לומר דיש
 עשרים לכך נאמר שלש המנה הללו המנה של קודש יהיה לכם:

קמא א ב מיי פ"ז מהל'
גניזה הל' ז סמג
לאוין קנז טוש"ע ח"מ סי'
רלא סעיף ד:

קמב ג מיי שס הל' ז.
קמג ד מיי פ"ח מהל'
גניבה הל' יז סמג
עשין עב טוש"ע ח"מ ס'
רלא סעיף טו:
קמז ה מיי פ"ד מהל'
מכירה הל' א סמג
לאוזן קע טוש"ע שס סעיף
כ:

קמה ו מיי שם פט"ו
הלכה א ז ועיין
בהשגות סמג שם טו"ש"ע
ח"מ סי' רל"ב סעיף א:

תורה אור השלם

וְהַשְׁקֵל עֶשְׂרִים גֵּרָה
עֶשְׂרִים שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה
וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֶשְׂרִה
וְחֲמִשָּׁה שְׁקָל הַמָּנֶה יִהְיֶה
לָכֶם: יִחְזָקֵאל מֶה יֵב

מוסף תוספות

א. שהשקל של תורה
וכו' הוא הנקרא סלע
במתרגמינן כסף שלשים
שקלים כסף תלתין סלעין.
ג. נ"א:
שהוסיפן על הדינרים
דהשקל הוה עשרים גרה
ומתרגמינן עשרים מעה
ויגיע לכל דינר חמש
מעות, והם והוסיפו שותת
ואמרו שז' מעה כסף דינר.
מוס' י"ז.

רבינו גרשום

[illegible][illegible]